

Tudományos eredményei mérik az egyetemet

Beszélgetés dr. Dávid Lászlóval, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektorával

FORRÁS: SAPIENTIA.RO

A tudományegyetemeket különböző szempontok szerint évi rendszerességgel rangsorolják. Romániai egyetem nincs a legjobb ötszázban. A Sapientia rektorával, Dávid Lászlóval arról beszélgettünk, behozható-e térségünkben a tudományos kutatások terén tapasztalt nagy lemaradás.

FORRÁS: SAPIENTIA.RO

Dávid László szerint a duális képzés diáknak, egyetemnek és cégnek egyaránt jó

– **Az egyetemeket rangsoroló összeállításokban rendszerint amerikai egyetemek vezetnek, és még az első ötszázba is nehéz bekerülnie kelet-európainak. Ekkora nagy a lemaradásunk?**

– Ha az európai és az Egyesült Államokbeli egyetemeket hasonlítjuk össze, akkor azt szokás mondani, nagy a lemaradás. De ott is három kategória létezik: a legjobb egyetemeké, a jó közepeseké és a futottak még... A világranglista első helyeire bekerülni – főként a műszaki egyetemek között – befektetett pénzt és lehetőségeket jelent. Olyan sztár-tanárokat tudnak meghívni, akik egy adott tudományterületen meghatározóak, akik befolyásolja a külföldön mért eredményeket is. A műszaki kutatások óriási befektetést igényelnek, amit nemcsak a mi egyetemünk nem tud vállalni, hanem egyetlen romániai egyetem sem. Az informatika területén szuperszámítógépre van szükség a mesterséges intelligenciakutatások futtatására. Ilyen számítógépes háttérrel ma a világ egyetemeinek többsége nem rendelkezik.

– **Statisztikák szerint az IT-szektorban Románia jól áll. Ez miért nem társul kutatásokkal is?**

– Ha megnézzük a romániai informatikai cégeket, hogy hány szabadalmat tettek le az asztalra, rájövünk, nagyon keveset. Bevett szokás, hogy az itteni cégek Nyugatra dolgoznak bér munkába. Azt tartják, elsősorban ebben kell meg erősödniük, majd idővel kihozzák a saját termékeiket. Holott addig nem lehet sikeres lenni, amíg valamilyen tekintetben nem jelennek meg a saját termékeik, amelyek egy kutatást, egy egyetemet is sikeressé tesznek.

– **A kutatáshoz sok pénz kell. A Sapientia miként teremti elő a forrásokat?**

– Egyetemünk 12 éve vesz részt a romániai pályázati rendszerben a tudományos munka támogatá-

sára. Eleinte alapítványként pályáztunk, és sikeresek voltunk: több kollégánkat meghívták Bukarestbe, hogy nyílt fórumon beszéljen eredményeiről. Aztán jött egy megtorpanás, amikor a román Számvevőszék kijelentette: a Sapientia Egyetemnek nem lett volna szabad részt vennie a pályázatokon, mert még nem volt akkreditálva. A pert megnyertük, de jó pár pályázatunkat a per idejére leállították, amit hiába szabadtottak fel másfél év után, mert e döntést számos kutatómunka megsínylette.

Közép-európai szinten roppant nagy igény van arra, hogy felmutassuk, hányadik egyetem vagyunk a világranglistán, holott ennek egy folyamat eredményének kell lennie.

– **Mennyire pályázhat tudományos tevékenységre román állami forrásokból a Sapientia?**

– Mivel jogilag magánegyetem vagyunk, sok pályázatból kizárnak. Másrészt az oktatási intézmény nagysága is számít. A MOGYE és a Petru Maior Egyetem egyesítésének egyik fő érve az volt, hogyha a hallgatói létszám tízezer fölé nő, így részt vehet olyan pályázatokban is, amelyeknél számít a magasabb hallgatói létszám. 2300 hallgatójával a Sapientia nem ebbe a kategóriába tartozik, és nem is látom annak esélyét, hogy valaha is elérjük a tízezres létszámot. Egyébként nem is ez a célunk, hanem hiánypótló egyetemként akarunk működni. Mindezek ellenére ma Romániában mi vagyunk az egyetlen magánegyetem, ahol nemzetközileg is díjazott jelentős kutatási tevékenység folyik.

– **A Sapientiát a magyar kormány támogatja. Az egyetem milyen mértékben jut hozzá tudományos kutatásokra szánt forrásokhoz?**

– A magyarországi pályázatok egyik feltétele, hogy magyarországi székhellyel is rendelkezzen a pályázó, ami nekünk nincs. A Sapientia nem

akarta azt vállalni, hogy magyarországi egyetemekkel versenyezve ottani szakokat indítson, holott jó pár ilyen felkérés megfogalmazódott. Nemrég kaptunk egy ígéretet, hogy Magyarországon feloldják ezt a kellemetlen helyzetet, így a Sapientia főpályázóként az eddiginél lényegesen több kutatási támogatáshoz fog hozzájutni.

– **Egyesek szerint a tudományos kutatások szempontjából az Európai Unió egységes piac. Ki lehet használni ennek az előnyeit?**

– A nemzetközi tudományos pályázatokat konzorciumokon keresztül bonyolítják. A pályázatot kiíró országban egy egyetem az adott feltételeket

teljesítő országok egyetemeivel közösen pályázhat, és mindenki elvégzi a maga részét. E pályázatok azonban nem mindig előnyösek, mert a pénzek nagyobb részét mindig a főpályázó emeli le. Igazából mégis ez az egyetlen módja annak, hogy sikeres nemzetközi pályázatokban vegyünk részt.

– **Mennyire ismerik a romániai, a magyarországi, illetve a nemzetközi tudományos életben a Sapientia nevét?**

– A Sapientia kis egyetem, a 31 alapképzése eléggé elaprózza a tanári kompetenciákat, így valójában nehéz kialakítani egy jelentős kutatói csoportot, hogy részt vegyünk adott pályázatban, de ez sokszor mégis sikerül. Kiemelném Ráduly Róbert környezetvédelmi kollégánk nevét, aki egy nagyobb nemzetközi csoportban olyan kutatásban vett részt, amit a Nature szakfolyóirat közölt le tavaly. Egyértelmű tehát, hogy egy nagyobb kutatócsoport tagjainak kell lennünk. Magyarországi intézményekkel is így működünk együtt: adott téma mentén leosztjuk az elvégzendő munkákat. Számos kutatásunk folyik anyagtudomány területén közösen a Központi Fizi-

kai Kutatóintézettel. Olyan kutatási központtalakítottunk ki, amely innovatív módon vékonyréteg bevonatokat készít és vizsgál. Ezek a jövő technológiái.

– **A mai tanügyi rendszerben nehéz időt szakítani a tudományos munkákra: egy tanárt az oktatás mellett rengeteg adminisztratív feladat is terhel. Ezt hogyan látja?**

– Ha megnézzük a mai tanári előléptetés feltételrendszerét, abban aránytalanul nagy súlyt kap a kutatásban elért eredmény. Úgy is fogalmazhatnánk: az oktatási tevékenység nem számít bele az előléptetésbe. Az egy kötelező dolog, amit el kell végezni. Akkor hol van itt az egyetemi oktatás lényege? Ha történetesen egy általunk oktatott hallgató valamilyen nemzetközi versenyen első, második vagy harmadik díjat hoz, az vajon nem az oktató szerepe is? Ezzel szemben a mai tanári előléptetés azt méri, hány impaktfaktoros cikket sikerült leköszölni. Ebből sok esetben egy üzletág született.

– **Ha nemzetközileg azt mérik, hogy az egyetemek milyen szabadalmakat és milyen kutatási eredményeket tesznek le az asztalra, akkor miként hozható be a mostani hatalmas kelet-európai lemaradás?**

– Közép-európai szinten roppant nagy igény van arra, hogy felmutassuk, hányadik egyetem vagyunk a világranglistán, holott ez egy folyamat eredményének kell lennie. Ha Oxford és Cambridge eredményeit nézzük, szem előtt kell tartanunk, hogy ott még a fű is attól olyan jó, hogy évszázadok óta nyírják. Ki kell alakulnia egy hagyománynak, egy belső igénynek a kutatásokra, és egy jó értelemben vett bizalomnak, hogy az adott kutatásokat el is végzik. Ugyanakkor hiába szeretnénk, hogy a romániai egyetemek gyorsabban felzárkózzanak, ha az oktatást az állandó változás jellemzi. Még azt sem tudjuk elérni, ami a környező országokban néhány évtizede kialakult, és jól működik. Másrészt egyetemeink állandó utánpótlásgonddal küszködnek. Mit tud ma egy egyetem nyújtani? Hogy tíz év múlva egyetemi docensként vagy később professzor-

ként majd jól keres? Vannak nyilván nagy egyetemek, amelyek tudatosan vállalnak kutatói munkát, és annak anyagi hasznából – például szoftverfejlesztésből – tudják támogatni a fiatal kollégákat.

– **Gyakori panasz az egyetemi képzéssel kapcsolatban, hogy a gazdasági élettől elszakadva egyféle légüres térben létezik. Lát-e jó irányú változást?**

– Egyetemeinken már van nyitás a duális képzés felé, amit a mesterképzésen tapasztalunk meg. A felsőfokú oktatási intézmények idején levadásszák a nagy cégek irányába, hogy a kötelező tantervet úgy módosítják, hogy a cégek odairányítsák a fiatal végzősöket. A duális képzés minden félnek jó: diáknak, egyetemnek és cégnek egyaránt. Habár ezt törvényileg még nem szabályozták, de egyre nagyobb az érdeklődés iránta. Ugyanakkor nagy a szórás a különböző tudományterületeken: ez a fajta képzés egészen más jelent egy humán vagy társadalomtudomány esetében, mint az informatikán vagy a villamosmérnöki szakon. Mivel óriási az igény fiatal szakemberekre, fejedáasz cégek már az alapképzés idején levadásszák a hallgatókat, és próbálják lebeszélni őket arról, hogy beiratkozzanak mesterre, inkább menjenek el dolgozni. Én a duális képzésben látok jövőt, de csak akkor, ha szoros a kutatóintézetekkel és az ipari szereplőkkel való együttműködés.

– **Hol található jelenleg a Sapientia a nemzetközi rangsorokban?**

– Két olyan rangsorolás van, amiben a Sapientiát már jegyzik. Most valahol az 5300. helyen vagyunk, 150 helyet javítottunk a tudományos kutatásoknak és az impaktfaktoros cikkeknek köszönhetően. De legújabban azt nézik, hogy a publikált cikket neves folyóiratokban hányan idézik. Ez a mérvadó szám, ami azt mutatja, mennyire tud hasznos lenni egy egyetem. Romániai viszonylatban az egyik rangsorban 26. helyen állunk a száz valamennyi egyetem közül, a másikkban 32. helyen. A 18 éve alakult Sapientia számos nagy nevű, régi állami egyetemet megelőz.

MAKKAY JÓZSEF